

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **K. V.**, zastoupená Mgr. Irenou Zelenkovou, advokátkou, se sídlem Praha 3, nám. W. Churchilla 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní příhrádka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 3. 2005, č. j. 24 Az 267/2004 - 25,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Zástupkyni žalobkyně Mgr. Ireně Zelenkové, advokátce, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 1075 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 1. 4. 2004, č. j. OAM-963/VL-20-15-2004, nebyl žalobkyni udělen azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a dále na žalobkyni nebyla vztažena překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvody žádosti žalobkyně o udělení azylu byla snaha vyhnout se problémům souvisejícím s jejím náboženským přesvědčením, potíže ekonomického charakteru a legalizace pobytu na území České republiky. Žalovaný shledal, že žalobkyně nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12

zákona o azylu, ani důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 13 zákona o azylu. Žalovaný nezjistil ani žádný důvod hodný zvláštního zřetele podle ustanovení § 14 zákona o azylu. Žalovaný neshledal ani existenci překážek vycestování.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně žalobu, v níž namítala, že žalovaný porušil ustanovení § 3 odst. 3, 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, a ustanovení § 12 zákona o azylu. Žalobkyně odkázala na obsah správního spisu a konstatovala, že na Ukrajině měla vážné problémy pro svou náboženskou příslušnost a pro svou národnost z důvodu uplatňování svých základních lidských práv. V roce 1999 oficiálně přešla z pravoslavné víry na římskokatolickou, dříve tajně navštěvovala římskokatolický kostel. Její konverze souvisela s tím, že je po matce Polka. Z obou těchto důvodů ji příbuzní začali psychicky deptat a ničit, až se její život na Ukrajině stal nesnesitelným. Výpady proti své osobě žalobkyně snášela pět let, jejich intenzita však postupně narostla, proto odcestovala do České republiky a obává se návratu na Ukrajinu. Žalobkyně navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 10. 3. 2005, č. j. 24 Az 267/2004 - 25, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění rozsudku konstatoval, že žalobkyně označila za důvod žádosti o udělení azylu problémy se svými příbuznými, kteří nesouhlasili s jejím náboženským vyznáním. Podle krajského soudu šlo o jednání soukromých osob, které nemá znaky pronásledování ve smyslu ustanovení § 2 odst. 6 (nyní odst. 5) zákona o azylu. Žalobkyně sama uvedla, že se na státní orgány či jiné instituce s žádostí o pomoc neobrátila, protože nechtěla nikomu činit problémy, a ze strany státních orgánů nebyla nijak diskriminována ve svém náboženském vyznání. Nelze proto učinit závěr, že by ze strany státních orgánů bylo popisované jednání soukromých osob podporováno či trpěno nebo že by nebyly schopny odpovídajícím způsobem zajistit žalobkyni ochranu před takovým jednáním. Příbuzní žalobkyni slovně napadali a chovali se nepřátelsky, což podle krajského soudu zřejmě nedosahovalo takové intenzity, aby bylo možno zásah státního orgánu požadovat. K neutěšené ekonomické situaci žalobkyně a snaze o legalizaci pobytu krajský soud poznamenal, že je nelze podřadit pod ustanovení § 12 zákona o azylu. Krajský soud ve shodě s žalovaným neshledal existenci zákonných podmínek pro udělení azylu jako mimořádného institutu mezinárodní ochrany podle ustanovení § 12 zákona o azylu a konstatoval dále, že žalobkyně nesplňuje podmínky ustanovení § 13 zákona o azylu. Na udělení humanitárního azylu není právní nárok, záleží na správním uvážení správního orgánu, kterou může soud přezkoumat pouze z hlediska toho, zda nebyly překročeny zákonem stanovené meze správního uvážení nebo zda jej správní orgán nezneužil. Krajský soud doplnil, že žalobkyně neuvedla žádný konkrétní důvod, který by mohl vést k aplikaci ustanovení § 14 zákona o azylu. Žalobkyně nikterak nekonkretizovala ani svou námitku týkající se překážek vycestování, žalovaný se této otázce podrobně věnoval, proto krajský soud neshledal tuto námitku důvodnou. Neshledal ani namítaná porušení správního řádu. Tvzení žalobkyně o národnostním útlaku považoval krajský soud za účelové, neboť žalobkyně v průběhu správního řízení ani v podané žalobě neuvedla, v čem porušování jejích národnostních práv spočívalo. Z těchto důvodů krajský soud žalobu v souladu s ustanovením § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl jako nedůvodnou.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost a požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle ustanovení § 107

s. ř. s. Namítala pochybení správního orgánu, jehož rozhodnutí napadla pro nezákonnost spočívající v porušení ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 správního řádu. Konstatovala, že rozhodnutí správního orgánu nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. není logická vazba mezi rozhodnutím a podklady pro ně. Stěžovatelka zdůrazňovala problémy se svými příbuznými pro své náboženské přesvědčení (přestoupila z pravoslavné víry na římskokatolickou). Příbuzní ji psychicky ničili s takovou intenzitou, že se její život na Ukrajině stal nesnesitelným. Na policejní orgány se stěžovatelka neobrátila, protože jsou zkorumpované a propojené s kdekým. Vzhledem k politicky komplikované situaci má podle stěžovatelky stát zcela jiné problémy, než ji ochránit. Stěžovatelka poukázala na čl. 53 a čl. 43 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem OSN pro uprchlíky v lednu 1992 v Ženevě. Stěžovatelka požádala o ustanovení bezplatného právního zástupce z řad advokátů a navrhla, aby byl napadený rozsudek krajského soudu zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek krajského soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Odkázal na správní spis, zejména na podání a výpovědi stěžovatelky. Konstatoval, že krajský soud neshledal v jeho závěrech a postupu nezákonnost. Žalovaný navrhl odmítnutí kasační stížnosti pro nedostatek povinného zastoupení stěžovatelky nebo zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 27. 5. 2005, č. j. 24 Az 267/2004 - 38, ustanovil stěžovatelce zástupkyni pro řízení o kasační stížnosti Mgr. Irenu Zelenkovou, advokátku.

Dne 25. 7. 2005 byla věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přípisem ze dne 2. 12. 2005, č. j. 4 Azs 284/2005 - 48, vrátil spis krajskému soudu, aby doručil usnesení o ustanovení zástupkyně stěžovatelce a prověřil, zda bylo doručeno zástupkyni stěžovatelky.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 8. 2. 2006, č. j. 24 Az 267/2004 - 53, ustanovil stěžovatelce opatrovníkem S. O. Z. E. (S. o. z. se e.), se sídlem B., M. 16. V odůvodnění tohoto usnesení uvedl, že se žalobkyně nezdržuje na adrese hlášeného pobytu a dne 28. 5. 2005 opustila území České republiky přes hraniční přechod Č. T. – Ch., proto jí byl v souladu s ustanovením § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), ustanoven opatrovník.

Ustanovenému opatrovníkovi krajský soud doručil usnesení ze dne 27. 5. 2005, č. j. 24 Az 267/2004 - 38, o ustanovení zástupkyně pro řízení o kasační stížnosti, a poté dne 18. 4. 2006 opětovně předložil věc Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Ačkoliv v kasační stížnosti stěžovatelka výslovně nečiní odkaz na příslušné ustanovení soudního řádu správního, jehož se dovolává, lze z obsahu kasační stížnosti dovodit, že ji podává z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Krajského soudu v Ostravě neshledal. Kasační stížnost proto není důvodná.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka v žádosti o udělení azylu E. č. ze dne 9. 3. 2004 uvedla, že na Ukrajině má konflikty se svými příbuznými kvůli své víře, když dříve byla pravoslavného vyznání, ale v posledních pěti letech se hlásí k římskokatolické církvi. Ze strany svých příbuzných byla urážena, bylo jí vyhrožováno, byla pronásledována. Její bratr Kazimír nechtěl, aby s nimi žila pod jednou střechou. Spoluobčané a sousedé stěžovatelku fyzicky nenapadali, ale slovně a psychicky jí ničili a pronásledovali. Stěžovatelka uvedla, že s ní nikdo nechtěl hovořit, nemá kde bydlet, nemá práci a nikdo jí kvůli věku nechce zaměstnat. Z těchto důvodů stěžovatelka opustila Ukrajinu a žádá o udělení azylu v České republice. Stěžovatelka se v případě návratu do vlasti obává stejných potíží, kvůli kterým odjela. Při pohovoru k žádosti o udělení azylu stěžovatelka uvedla, že z náboženských důvodů začala mít problémy s příbuznými, nikdo ji finančně nepodporuje a sama si není schopna najít práci. Rodiče stěžovatelky a stěžovatelka byli původně katolického vyznání, v době Sovětského svazu stěžovatelka jako její rodiče přijala pravoslavné náboženství, kolem roku 1999 stěžovatelka začala vyznávat římskokatolickou víru. Stěžovatelka chodila do kostela v Ž., kde bydlela, a také v K., žádné potíže se zákonem kvůli náboženství neměla, ani ze strany státních orgánů jí podle jejího vyjádření nic nehrozilo a neměla se státními orgány žádné problémy. Po smrti rodičů žila stěžovatelka v malém bytě se svou dcerou a její rodinou, kolem roku 2001 se rozhodla odejít bydlet k bratrovi do rodičovského domu. S tímto bratrem a ostatními sourozenci měla již dříve problémy kvůli víře – chtěli, aby stěžovatelka přijala pravoslavnou víru nebo opustila dům a šla bydlet ke katolíkům. Špatně se ke stěžovatelce chovali, nadávali jí, tak nocovala u svých známých. Sourozenci stěžovatelky mají také polskou národnost, ale jejich partneři jsou ukrajinské národnosti, pravoslavného vyznání. Příbuzní stěžovatelce vyhrožovali, že pokud zůstane v domě, bude to ještě horší, sousedí se jí posmívali. Jiné problémy s nimi stěžovatelka neměla, snažila se jim vyhnout. Se žádostí o pomoc se nikam neobrátila, protože jí svědomí nedovoluje si na někoho stěžovat. Když stěžovatelka odešla od bratra, nemohla najít bydlení, protože by na to potřebovala hodně finančních prostředků a neměla práci. Nějakou dobu pracovala jako pečovatelka, hlídala staré lidi a děti, u kterých i spala. Jinak měla jen příležitostné práce, její ekonomická situace byla špatná, peníze jí nestačily a podporu od státu nedostávala. Stěžovatelka se nepokusila přestěhovat do jiné oblasti, protože na Ukrajině je podle ní všude stejná situace. Po skončení platnosti turistického víza pobývala stěžovatelka v České republice nelegálně, neměla peníze na prodloužení pobytu, tak se rozhodla, že bude lepší požádat o udělení azylu.

Z takto zjištěného skutkového stavu, tj. především z informací poskytnutých přímo stěžovatelkou, vycházel jak správní orgán, tak i krajský soud. Oba shodně dospěly

k tomu, že v případě stěžovatelky nejsou dány žádné důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, ani žádné skutečnosti, které by zakládaly existenci překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu.

Ve věci neudělení azylu podle ustanovení § 13 odst. 1 a 2 zákona o azylu je nesporné, že stěžovatelka podmínky pro tuto formu ochrany nesplňuje. Stěžovatelka tento závěr správního orgánu nijak nezpochybnila, proto se Nejvyšší správní soud touto otázkou dále nezabýval.

Pokud jde o neudělení humanitárního azylu, ztotožňuje se Nejvyšší správní soud se závěry krajského soudu, který poznamenal, že na udělení této formy azylu není právní nárok a správní uvážení mohou soudy přezkoumávat pouze z hlediska obecného souladu s příslušnými právními předpisy. V tomto konkrétním případě stěžovatelka netvrdila a žalovaný ani nezjistil žádné skutečnosti, které by bylo možno označit za důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu ustanovení § 14 zákona o azylu.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48).

Stěžovatelka v průběhu správního řízení uvedla, že se se svými potížemi náboženského charakteru se neobrátila na státní orgány. Stěžovatelka tak nevyvrátila, že měla možnost domáhat ochrany svých práv, proto její potíže se soukromými osobami nemohou být považovány za azylově relevantní, a to ani jako důvod pro udělení azylu, ani jako skutečnost zakládající překážku vycestování. Stěžovatelka nadto ani nevyužila možnosti přestěhovat se do jiné části Ukrajiny. S ohledem na tyto skutečnosti považoval Nejvyšší správní soud argumentaci stěžovatelky Příručkou pro uprchlíky za zcela nedůvodnou.

V kasační stížnosti uvedená tvrzení stěžovatelky, že se na policejní orgány neobrátila, protože jsou zkorumpované a propojené s kdekým a že stát má zcela jiné problémy, než ji ochránit, shledal Nejvyšší správní soud účelovými. Vzhledem k tomu, že je stěžovatelka uplatnila až v kasační stížnosti, jsou tyto námitky nepřipustné ve smyslu ustanovení § 104 odst. 4 in fine s. ř. s., neboť je stěžovatelka mohla uplatnit v podané žalobě a neučinila tak. Naopak v průběhu správního řízení stěžovatelka tvrdila, že si na nikoho nechtěla stěžovat a udělat někomu špatně, protože jí to svědomí nedovoluje.

Nejvyšší správní soud považuje za základní důvod žádosti o udělení azylu ekonomické potíže stěžovatelky v zemi původu. Stěžovatelka původně bydlela v bytě se svou dcerou a její rodinou, tento byt byl příliš malý, proto se rozhodla přestěhovat k bratrovi. Pokud by však měla dostatek prostředků a práci, nepochybně by si našla vlastní bydlení a k popisovaným neshodám ohledně náboženského vyznání by nedošlo. Sama stěžovatelka v pohovoru k žádosti o udělení azylu uvedla, že začala mít problémy s příbuznými a nikdo ji finančně nepodporuje. Tyto skutečnosti však nejsou z hlediska českého práva azylově relevantní stejně tak jako legalizace pobytu na území České republiky, kterou stěžovatelka rovněž uvedla mezi důvody podání žádosti o udělení azylu.

K obecné námitce stěžovatelky, že žalovaný nevyšel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že v azylových věcech se vždy za klíčové skutečnosti považují tvrzení žadatelů o azyl, která zásadním způsobem ovlivňují potřebu získání dalších informací, požadovanou podrobnost a zaměření těchto informací. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka osobně neměla na Ukrajině žádné potíže se státními orgány a problémy se soukromými osobami nejsou z hlediska českého práva azylově relevantní, považuje Nejvyšší správní soud zjištění žalovaného za naprosto dostačující.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu jestliže žalobce namítal vady správního řízení toliko v obecné rovině, tj. omezil se jen na citaci příslušných ustanovení správního řádu, aniž by uvedl, v čem konkrétně měly tyto vady spočívat, krajský soud postupoval v souladu se zákonem, jestliže procesní postup žalovaného v řízení přezkoumal obecně ve vztahu k obsahu správního spisu a neshledal v postupu žalovaného pochybení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 1 Azs 28/2004 - 41).

Krajský soud napadené rozhodnutí včetně postupu žalovaného náležitě přezkoumal, v obecné rovině posoudil, zda nedošlo k porušení ustanovení správního řádu a zákona o azylu, která stěžovatelka označila v žalobě, a dospěl k závěru, že tato ustanovení žalovaný neporušil. Vzhledem k tomu, že žalobní námitky stěžovatelky byly vzneseny pouze v obecné rovině, posoudil krajský soud pouze obecný soulad vydaného rozhodnutí a postupu správního orgánu s procesním předpisem, neboť není namístě, aby soud suploval stěžovatelku a domýšlel si možná pochybení správního orgánu.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. uvedené v kasační stížnosti nebyly prokázány, a proto Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Stěžovatelka podala současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a ustanovení § 120 s. ř. s. Protože žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné jemu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť stěžovatelka s podanou kasační stížností úspěch neměla.

Odměna zástupkyni stěžovatelky Mgr. Ireně Zelenkové, advokátce, která byla stěžovatelce ustanovena usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 5. 2005, č. j. 24 Az 267/2004 - 38, byla stanovena za jeden úkon právní služby ve výši 1000 Kč podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (převzetí a příprava zastoupení podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) této vyhlášky) a režijní paušál podle ustanovení § 13 odst. 3 téže vyhlášky ve výši 75 Kč za každý úkon. Zástupkyni stěžovatelky bude vyplacena částka ve výši 1075 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. května 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu